

Gimdos kaklelio piktybinio naviko
ankstyvosios diagnostikos programos
organizavimo, vykdymo ir kokybės
reikalavimų aprašo
16 priedas

(pavyzdinė forma)
INFORMACINĖ MEDŽIAGA

**APIE GIMDOS KAKLELIO PIKTYBINIO NAVIKO ANKSTYVOSIOS DIAGNOSTIKOS
PROGRAMĄ 25-34 METŲ AMŽIAUS MOTERIMS**

⌘ Kodėl reikia pasitikrinti dėl gimdos kaklelio piktybinio naviko (vėžio)?

Kiekvienais metais Lietuvoje gimdos kaklelio piktybinis navikas diagnozuojamas apie 500 moterų. Ligą diagnozavus anksti, galima išgydyti iki 98 proc. moterų, tačiau jei liga diagnozuojama jau išplitusi, pasveikimo galimybės mažėja, todėl kiekvienais metais nuo šios ligos miršta apie 200 moterų. Gimdos kaklelio piktybinis navikas dažniausiai diagnozuojamas jaunoms, vaisingo amžiaus moterims. Po krūties piktybinio naviko tai yra antra pagal dažnumą 25–34 metų moterų onkologinė liga. Reguliariai tikrinantis, gimdos kaklelio piktybinio naviko galima išvengti. Lietuvoje yra vykdoma Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokama Gimdos kaklelio piktybinio naviko ankstyvosios diagnostikos programa – privalomuoju sveikatos draudimu apdraustos 25–34 metų amžiaus moterys gali vieną kartą per trejus metus nemokamai pasitikrinti gimdos kaklelio sveikatos būklę ir atlikti gimdos kaklelio tepinėlio citologinį tyrimą (arba PAP testą).

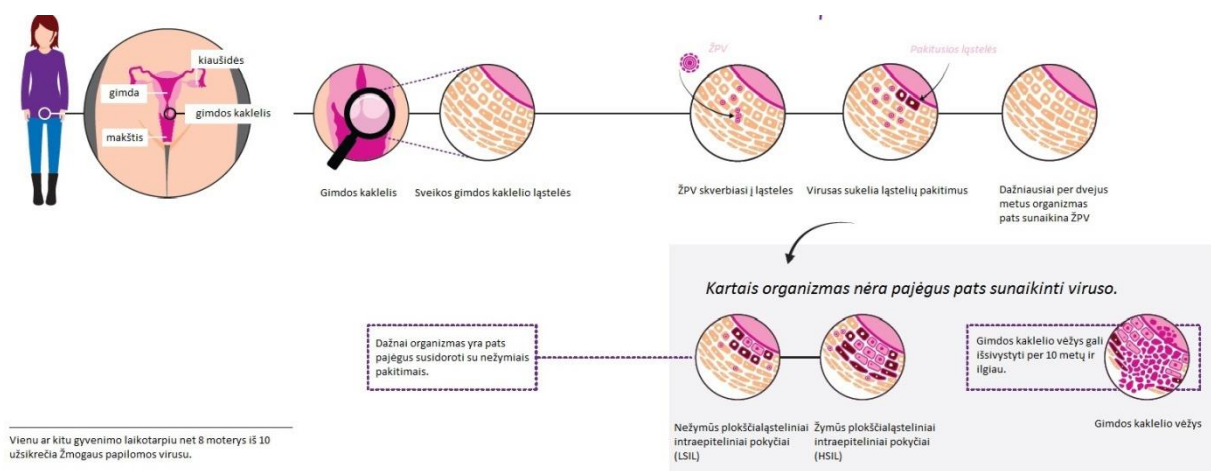
**NUSTATYTA, KAD DALYVAVUSIŲ PROGRAMOJE MOTERŲ, PALYGINTI SU
NEDALYVAVUSIOMIS PROGRAMOJE, TIKIMYBĖ MIRTI NUO GIMDOS
KAKLELIO VĖŽIO YRA 56 PROC. MAŽESNĖ.**

⌘ Kas sukelia gimdos kaklelio vėžį?

Gimdos kaklelio piktybinis navikas vystosi iš pakitusių gimdos kaklelio gleivinės ląstelių. Tokius pokyčius sukelia aukštos rizikos žmogaus papilomos virusas (arba AR ŽPV). Žmogaus papilomos virusu per gyvenimą užsikrečia net 80 proc. žmonių. Vis dėlto užsikrėtimas šia infekcija dar nereiškia onkologinės ligos diagnozės. Onkologinė liga vystosi, jeigu žmogaus organizmas su šia infekcija negeba kovoti ir infekcija išlieka ilgai. Yra žinoma, kad devynioms iš dešimties ŽPV užsikrėtusių moterų virusas iš organizmo pašalinama per 2 metus, apie 10 proc. atvejų kai kurie ŽPV tipai išlieka ir sukelia ląstelių pokyčius. Iš pradžių ląstelės pakinta ir tampa nenormalios, tačiau jos dar nėra piktybinės. Nediagnozuoti ir negydomi šie pokyčiai progresuoja į gimdos kaklelio piktybinį naviką. Tai gali užtrukti nuo vieno iki dešimties metų ir ilgiau. Rizika, kad infekcija išliks ir vystysis piktybinis navikas, yra didesnė, jei:

- moteris užsikrečia AR ŽPV;
- anksti pradedamas lytinis gyvenimas;
- dažnai keičiami lytiniai partneriai;
- moteris serga kita lytiškai plintančia infekcija;
- yra nusilpusi imuninė sistema (po organų transplantacijos, chemoterapijos, dėl ŽIV ar kt.);
- moteris rūko;
- moters mityba yra nepakankama (ypač jei trūksta vaisių ir daržovių);
- moteris yra nutukusi;
- AR ŽPV užsikrėtusi moteris ilgai vartoja sudėtingas kontraceptines tabletes;

- moteris yra gimdžiusi daugiau kaip tris kartus arba pirmą kartą gimdė jaunesnė nei 17 metų.

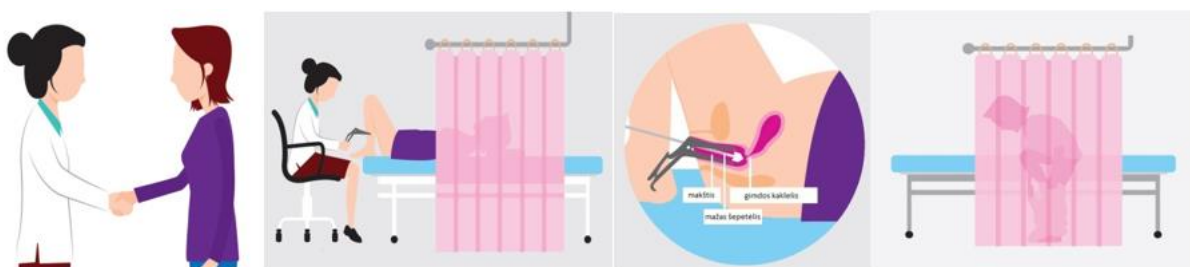

⌘ Ką svarbu žinoti prieš atliekant gimdos kaklelio tepinėlio citologinį tyrimą?

Prieš atliekant gimdos kaklelio tepinėlio paėmimą citologiniam tyrimui atlikti moteris turi būti nusišlapinusi (pilna šlapimo pūslė ar žarnynas tyrimo metu gali sukelti nepatogumo jausmą). Tyrimas neatliekamas mėnesinių metu. 24 val. prieš tyrimą nepatartina naudoti tamponų, intravaginalinių preparatų, lytiškai santykiuoti ar plauti makštis.

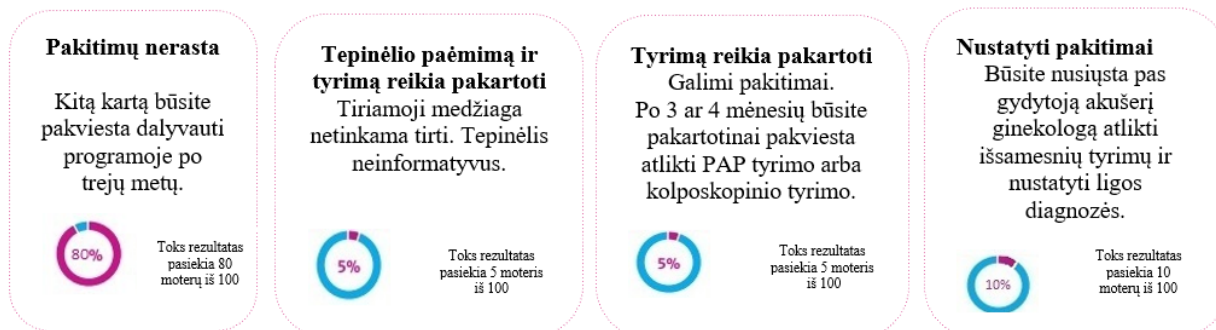
⌘ Kaip atliekamas gimdos kaklelio tepinėlio paėmimas?

Gimdos kaklelio tepinėlio paėmimas atliekamas ginekologinės apžiūros kabinete, moteriai gulint ginekologinėje kėdėje. Į makštį atsargiai įkišamas specialus skėtiklis, apžiūrimas gimdos kaklelis. Specialiu steriliu švelniu šepetėliu paimamas ląstelių mėginys nuo gimdos kaklelio paviršiaus ir iš kanalo. Ėminys užtepamas ant stiklelio ir išsiunčiamas į laboratoriją. Procedūra greita ir neskausminga, o su pasiruošimu užtrunka apie 15 minučių.

⌘ Ką parodo gimdos kaklelio tepinėlio citologinis tyrimas?

Paimtas mėginys tiriamas laboratorijoje. Kartais tiriamoji medžiaga yra netinkama tirti. Taip gali atsitikti dėl daugelio priežasčių, tad retsykiais gimdos kaklelio tepinėlio paėmimą ir ištyrimą reikia pakartoti. Per 3–4 savaites gausite laišką su gimdos kaklelio tepinėlio citologinio tyrimo rezultatais ir informacija, ką reikia daryti toliau. Galimi tyrimo rezultatų variantai:

⌘ Kokie gimdos kaklelio tepinėlio citologinio tyrimo (arba PAP testo) pranašumai ir trūkumai?

Jau 80 metų visame pasaulyje PAP testas yra naudojamas kaip veiksminga gimdos kaklelio ligų ir vėžio diagnostikos priemonė. Vis dėlto dėl tyrimo specifikos ir esant tam tikroms organizmo būklėms sveikos ląstelės gali būti įvertintos kaip pakitusios arba tyrimo rezultatas gali būti įvertintas kaip normalus, nors gimdos kaklelyje pakitusių ląstelių bus.

⌘ Kur galima gauti papildomos informacijos?

Papildomos informacijos apie Gimdos kaklelio piktybinio naviko ankstyvosios diagnostikos programą galite rasti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės ligoninių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainėse. Dėl papildomos informacijos, susijusios su šios informacinės medžiagos turiniu ir dalyvavimu Programoje, galite kreiptis į Koordinavimo centrą tel. [8 000 00 000] arba el. paštu koordinavimocentras@gmail.com.

Informacija šiame pranešime skirta tik asmeniui, kuriam yra adresuota. Jei šį pranešimą gavote per klaidą, negalite kopijuoti ar kitaip platinti pranešimo ar jo dalies ir skleisti jame esančios informacijos. Prašom informuoti apie tai siuntėją ir sunaikinti visas šio pranešimo kopijas. Dėkojame.

Duomenys kaupiami ir saugomi Koordinavimo centre Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka ir neperduodami trečiosioms šalims.